Üksiknumbri hind 5 senti

Rahwa Sõna

Toimetus ja talitus, Tallinnas, W. Pärnu mnt. 31. Ilmub 6 korda nädalas. Telefonid: toimetus 457-78, 457-77; talitus 457-77 trükikoda 459-40.

Kirjade aadress: Rahwa Sõna, Tallinn, postkast 367. Kaastöö arwatakse tasuliseks, kui tasunõudmine käsikirjal märgitud. Tarwitamata käsikirjad hoitakse alal ainult antud soowil.

Tellimise hind postiga: 1 kuu 1,20 senti, 2 kuud 2,50 s., 3 kuud 3,50 s., 6 kuud 6,75 senti, 12 kuud 13,00 senti. Wäljamaale 2 kr. 25 senti kuus. „Rahwa Sõna" tellimisi wõtawad wastu kõik wabariigi postiasutused ja oma tellimiste wastuwõtjad. Aadressi muutmine 20 senti.

Kuulutuste hinnad: Kuulutuste küljel ühel weerul 5 senti millimeeter laiuse sees 10 senti m.-m., teksti sees 12 s. m.-m., teksti kõrvaga 15 m.-m. Tööliseorganisatsioonide ja tööotsimise kuulutused poole hinnaga. Kuulutusi wõetakse wastu äripäewal kl. 1-ni.

Nr. 284 (1726) Tallinnas, teisipäewal, 13. detsembril 1932. a. VI aastakäik

Majandusminister andis ülewaate.

Dekreedid, mille abil tahetakse eelarwe tasakaalu wiia. Ei näi pääsewat palkade kärpimisest.

Hindade komissar pannakse ametisse.

Esmaspäewal andis majandusminister A. Jürmann ajakirjanikkudele ülewaate eelarwe täitmise kohta ja wastawate abinõude kohta, mis eelarwe puudujäägi katteks kawatsetakse ette wõtta.

1932/33 a. eelarwe wõeti meil wastu ainukordselt 82 milj. kr. Sellele tuli lisada eelkrediitide näol toopuuduse lahendamiseks jne. 1 milj. kr. Eelarwest eraldati rukkimonopol — 3 milj. kr., nii et jäi 80 milj. kr. Teemandi walitsuse ajal tehti kärpimisi 8 milj. kr., Einbundi walitsuse poolt kärbiti weel 2 milj., nii et jäi järele 70 milj. kr.

Tulusid on laekunud 1. aprillist — 1. dets. 42,9 milj. kr., kuna l. a. sama 8 kuu kestel laekus 53,9 milj. kr. Seega on tulewa wähenemine 20,4%.

Taanud eelarweaastal oli tulusid aasta lõpuni 78,8 milj. kr. Kui arwestada, et järgnewa 4 kuu kestel on laekumises puudujääk umbes 20%, saame l. a. tulusid 63 milj. kr. See on olewat puudujääk weel 7 milj. kr.

Kuid praegu on tendents kunapoole, et tulusid hakkab laekuma rohkem. Nowembris oli laekumine wähe 14,6% wähem, mitte enam 20%.

Kui tahaks meeleolu paha, ja see näib praegu olewat, siis wõib loota, et laekumine suureneb. Selleks loodetakse on ka wälja mindud.

Kõige parem seisukord woiks kujuneda siis, kui järgnewad 4 kuud laekuksid samas summas kui eelmisel aastal l. a. 24,8 milj. kr. Siis saaks eelarweaasta lõpuks 67,8 milj. kr. Kui oleks ka maksimum laekumise juures puudujääk 2,2 milj.

Mõningatel kalkulatsioonidel aga näib, et kõige tõenäolisemalt laekub järgnewa 4 kuu kestel 11% wähem kui eelmise aasta samadel kuudel. Nii saaksime aasta lõpuks 65 milj. kr., seega jääks lahtist puudujääki 5 milj. kr., mida tuleks katta eelarwe kärpimiste ja tulude suurendamisega. Need eelarwe-ühendused on ka praegu teostil. Ministeeriumidele on ülesandeks tehtud oma eelarweid rewideerida ja kärpida ja sellega on loota puudujäägi wähendamist weel wast üle 1 milj. kr., kuna wolitusseadus annab wõimalusi uuteks kärpimisteks, mida ilma selleta poleks saadud läbi wiia.

Wolitusseadus wõimaldab nüüd ka sundida. Walitsus ongi wastu wõtnud **ametisõitude ja päewarahade taksimäärade wähendamise**, milline on keskmiselt 25%. See annaks aastas 130.000 kr.

Ettepanek on ka warustusnormide wähendamiseks ja warustuse kandmise pikendamiseks ... worra, kuna osa andmine jääb ära. Wähendamine on siin 30%, ja see annaks aastas 300,000 kr.

Kaalumisel on **riigiteenijate palganormide wähendamine**.

Näib, et eelarwet muidu tasakaalu ei saa, kui tuleb palku wähendada. Ilmar need riigid, kus rahawaartus on umber hinnatud, oma ametnikkude palku wähendanud — näiteks Soome. Kui suur see wähendamine tuleb, pole weel kindel — ministeeriumis tehakse alles kalkulatsioone, kuid kärpimine tuleb palgas ja wanusetasus.

Kuna 1. aprillist 1933. a. kujunewad riigiteenijate lõpulikud koosseisud, siis on sellest ajast peale kawatsus makssma panna täiesti uus palgaredel. Senises on aja kestel puudused tekkinud.

Kuna kõigist kärpimistest hoolimata ei näi eelarwe tasakaalu saawat, tuleb ka tulusid suurendada. Riigikogu juba suurendas kinnistwara maksu linnades ja sellest on k. a. eelarweaastal loota 300,000 kr. lisatulu. Walitsusel on aga weel uusi kawasid, mida wõimaldab wolitusseadus.

Wõimalus on wõtta maksu kõigilt **äri ja tööstusettewõtetelt**. Kawa järele maksaksid wastawalt läbikäigule kõik arwande alla käiwad ärietteewõtted ½% läbikäigust. Tööstuslikud ettewõtted 1.—6. järguni kaksid selle maksu alla.

Sellest maksust oleks wabad pangad, maawäljatööstused, kuna maawäljatooteid on juba läbikäigumaks. Ka tubakatööstused, mis aktsiisikorraldusega koormatud ja kus saaduste hinnad juba kindlaks määratud, ei kai selle maksu alla. Samuti jääwad selle maksu alt wälja kinod, kuna kawatsusel on eriti maks kõigile lõbustustele.

Kuni 2% läbikäigumaks tuleb ettewõtetele, mis töötawad läbi woörad materjale, samuti speditsiooni firmadele, wahetalituste kontoritele, kindlustusseltsidele jne., kellel see läbikäik on brutto tuluks. Kinnistusseltside edasikinnitused wäliswmail maksu alla ei kai.

Palju sellest maksust laekub, on raske ette öelda, arwatakse, et umbes 800,000 kr. aastas. See summa läheks eelarwe puudujäägi katteks ja tööpuuduse fondi heaks.

Samaks otstarbeks on walja töötatud ka **sünnitlise isiku tulumaks**. Maksmine sünnitis progressiiwsel alusel. Siin pole walitsus weel maksunorme kindlaks määranud, kuid keskmiseks normiks oleks 3% ja see annaks aastas 3 milj. krooni.

Eksporti elustamiseks on walitsus wastu wõtnud **pangatehingute maksustamise määruse**.

Maksu alla käiwad pangatehingud, millega kantakse raha üle wälismaale, samuti ka wälismaksuwahendite müük. Pankade omawahelised tehingud, wekslite pikendamised ja pankade wälislaenude tasumised on maksu wabad.

Maks on 15% kuni 1. sept. 1933. a., sellest peale wäheneb see maks iga kuuga 1%. Tulusid on sellest maksust loota aastas 3 milj. krooni. See maks on peamiselt importkaubandusele, kes kasutab wäliswaluutat. Kuna meie importkaubandus on senini olnud kõige wähem koormatud, siis tuleks loota, et ka selle maksu wastu wõtab suurema osa.

Maksumäärad pangatehingutelt ilmuwad juba täna „Riigi Teatajas" ja seadus hakkab maksma kohe — 13. dets.

Raske on öelda palju see hindadele mõjub, kuid mõnede ainete juures ei tohiks see üldse mõju awaldada — seal kus kõige tuli, seit maksu wõetakse kauba hinna mitte koos tolliga. Näiteks suhkru juures 15 prots. maks mõjutaks hinda waid 3 prots.

Samaks otstarbeks on weel wastu wõtmisel **maks importkaupadelt**, mis wõetakse koos tollimaksuga. Maksu normid pole weel wälja töötatud, kuid 1. järgu tarbeainetelt tuleb ka õige wäike, suurem juba aga neilt kaupadelt, mille sissewedu meie üldse heameelega ei näeks. Tollimwabade kaupade kohta see maks ei käi.

Esialgses walitsuse kawas on wiimasemääruseна: **kaupade kwaliteedi selgitamise ja õiglase hinna makssmapaneku määrus**.

On harilik nähe, et mõne uue maksu puhul ärid tõstawad kaupade hinda rohkem, kui see uuest maksust tingitud. Ka kodumaa saaduste hinnad on mõnikord kõrgemad, kui nende loomulik hind.

Walitsuse arwates tuleb ametisse seada **hindade komissar**, kes kauba kwaliteedi ja õiglase hinna ära määrab, kasutades wajaduse korral selleks ka eriteadlasi. Kui ettewõtjaga hinnas kokkulepet ei saawutada, siis komissari kaudu läheb küsimus majandusministri otsustada. See moodustab komisjoni, kuhu kuuluwad kaubandus-tööstuskoja, põllutöökoja, börsikomitee ja Eestimaa tööliste keskliidu esindajad. Komisjon awaldab oma arwamise, kuna lõpliku otsuse teeb majandusminister.

Kõigi nende määruste ja korralduste juures on tarwis aega, et nad oma mõju saaksid awaldada, samuti on tarwis ka inimesi, kellel hea tahe ja nii sihtidesse, mida tahetakse saawutada. Ärgu lootku keegi päewa pealt uut. Sarnaseid suuri majanduslisi küsimusi lahendada, mille üle kogu maailm pead murrab, ei suuda ka meie, wõime nõrgendada waid kriisi terawust, kuni see lõpuks üle ilmlisel laheneb. Kannatust peab waid olema.

Kõiki kärpimisi ja uusi tulusid arwesse wõttes on loota, et eelarwe wiiakse tasakaalu.

Uue 1933—34. a. eelarwe koostamine, mis tuleb umbes 65 milj. kr., peaks nende abinõude juures juba kergem olema — lõpetas majandusminister.

Tarvitage A-s. „Odori"
veesaapa määret „Põder" ja kingakreemi „Dollar"

Läti algab Poolaga majanduslikke läbirääkimisi.

Riia, 12. detsembril. Läti Poola lähenemisühingu koosolekul kõnelnud Warssawist tulnud delegaadid, nimelt direktor Mazeno rahaministeeriumist, direktor Zalinas statistikawalitsusest ja direktor Wehzinsch tööstuse esindajana, et alata seal läbirääkimisi kaubawahetuse tasakaalustamiseks mõlema maa wahel.

Möödunud aasta esimese üheksa kuu jooksul Läti on ostnud Poola kaupasid 4,5 miljoni lati eest. Sama aja kestel on Läti kaupasid Poolasse wälja weetud waewalt 800,000 lati eest.

Soomes uus wiinamüügi seadus.

Helsingi, 12. detsembril. Muudatused, mis alkoholiseaduses parandusi poole wastu wõeti ja [illegible] tulewad tänu [illegible]. Sedamööda wõimaldatakse [illegible] joodud [illegible] kõigi nädalapäewadel.

Kino ja miniatüürteater „OLYMPIA" Merep. 10. Tel. 455-46.
Esietenduseks hooaja parim eeskava. Paramount'i suurhelifilm, kõikide lemmiku; Charles Rogers'i ja Helen Kane'iga
Valge jahi saladus
Suurejoonelisemaid Victor Schertzingeri lavastusi J. Mc Gonan'i ja Paul G. Shmidt'i naidendi järgi.
Peaosades: Charles Rogers, Helen Kane, Margaret Breen, Victor Moore, Billy Tylor j. t.
Film, mis ei unune, mis annab kõneainet kauaks ajaks!
II. HUVITAV LISAPALA.
Laiaulatusline divertissement
NÄITELAVAL I. 3 Roberts 3 Populaarsed õhukuningad.
NÄITELAVAL II. Prl. V. Nikolaeva Tantse.
NÄITELAVAL III. Pr. Tilmann Laule ja teised nr. nr.
Algus ärip. kell ½6. Pühap. kell ½2.

Esietenduskino „ENDLA" Nunne 20. Tel. 436-51
Esietenduseks suurejooneline kaksikeeskava!
I. FOX helifilm.
„Kauge kõrve rüütel"
Ülihuvitav seiklusfilm ZANE GREI samanimelise romaani järele. Peaosades: Marguerite Churchill, George O'Brien, Noah Beery ja t.
II. M. G. M. helifilm kuulsa VAN DYKE (Trader Horn'i looja) meisterteos.
„Hävitav kirg"
Eksootiline armuromaan 8 vaatuses. Peaosades: Conchita Montenegro, Leslie Hovard ja t. Algus ärip. kl. 5. pühap. kl. 2.
Varsti! Varsti!
Suurim ja täiuslikum helifilm Aafrikast „Congorilla" Teie näete seninägematut, elate üle senitundmatut!

KINO „ARS" Paldiski m. 19
12. detsembrist peale kaks põnevat suurfilmi!
I. Koomiline operett: „KONTSERT" Peaosades tuntud kuulsused: O. TSHEHHOVA, W. JANSSEN, O. KARLWEIS ja H. GRABLEY.
II. „Leegioni lipu all"
Põnev kino-romaan võõrasteleegionääride armastusest, kannatusist ja võitlusist araablastega.

Kinoteater „Kungla" V. Pärnu m. 31
LIANE HAID parimas saksakeelses helifilmis
„Armastuse varjud"
Kaasakiskuv draama 12 jaos armastusest, armukadedusest, vihkamisest ja kättemaksust. Kaastegevad kuulsad saksa näitlejad KARL DIEHL, RALF von GOHT ja t.
„MINU PATT"
Paramount filmi uusim kinoromaan 8 jaos. Peaosades: FREDRIC MARCH kangelane filmist „Dr. Jekyll".
Algus kell 5, pühap. kell 1.

Kinoteater „DIANA", Kopli tän. nr. 2.
Suurepärane kahekordne eeskava!
1) VALE LIPU ALL
Kunstiline draama sügavasti traagilise sisuga 10 jaos. Teine-teist palavalt armastajad abikaasad Vene ja Saksa salaluure-agentidena. Suurepärased stseenid õhuvõitlused ja lahingutest frondil! Kõrgema seltskonna hiilgav elu Peterburis ja Berliinis. Peaosades: Gustav Fröhlich, Charlotte Susa, Harry Hardt, Hans Brausewetter jne.
2) Õed-võistlejad. Lõbus lars 8 jaos. Peaosades: Evelyn Brendt, Louise Brooks ja Lavrence Gray.

Poola talupoeg muutub rewolutsiooniliseks

Vitos kutsub seimi boikoteerima.

Häda sellele, kes satub weskikiwide wahele.

Poola talupoegade esindajad on seni olnud ikka, wäljaarwatud üksikud, üsna mõõdukad oma poliitilistes ja majanduslikkudes nõudmistes. Kuid järjest halwemaks kujunew olukord on toonud sealgi suure muudatuse. Talupoegade masside meelsus muutub radikaalsemaks, wõib selgesti panna tähele rewolutsioonilise meeleolu kaswu. See muudatus sünnib alt üles ja talupoegade juhid on sunnitud oma tegewuskawa selle järele seadma. Poola talurahwa mõjukama juhi Vincenty Vitosi radikaalne esinemine oli teadawatele ringkondadele tõeliseks üllatuseks. Kuid see polnud ju midagi muud, kui selle meeleolu kajastus, mis praegu walitseb Poola talurahwa laialistes hulkades. Vitose suu läbi öeldi nüüd alles seda, mis olnud juba aastate kestes talupoegade südames: hukkamõist sellese pööraisele maailmakorrale, mis wiinud inimkonna õnnetusse.

Aastate kestes on Vitos ja teised talupoegade juhid terawalt arwustanud nii walitsuse blokki kui ka kapitalistlikku wägiwalda üldse. Juhtide poolt korraldatud talurahwa koosolekud — niipalju kui neid pole ärakeelatud — leiawad elawat osawõttu, ja peab wähemalt ühe sellaseist koosolekutest kaasaelanud olema, et mõista, kuidas häda on wirgutanud rahwa nii, et tema sügawamates kihtides koguuwad otsustawad jõud, mis ühel päewal murrawad tee awalikkusse.

See ei ole mitte ainult sõnatõlkustamine, kui Witos Poola majanduslikku ja poliitilist olukorda hinnates, kirjutab: „Meie talupoegade olukorra parandamise wõimaluste kaasumisel wõib olla ülesaes siis tagajärgi, kui toimitakse järgmise põhimõtte jäerele: Maa wõõrandada tasuta suurmaapidajailt ja anda talurahwale, riigikord asetada uuetele alustele.

Kapitalism on oma aja üle elanud ning läheneb lõpule. Kes seda ei näe, see on pime, kellele ei aita isegi kõige tugewamad prillid. Kogu maailm läheb wastu põhjalikule ümberkorraldusele. Kes ei taha pidada selega sammu, see satub weskikiwide wahele ja kistakse puruks. Kes pistab oma sõrme sündmuste hooratta külge, sellega wõib juhtuda, et ta kaotab mitte üksnes oma sõrmed ja käe, waid ka pea . . ."

See pole mingi wäratsew fantaasia, waid tõendus, et Poola talurahwa hulgad tahawad end siduda kogu pahempoolse demokraatiaga. See on tähis tööliste ja talupoegade ühisfrondi poole, mis oleks pidanud juba ammu tulema toime. Witos, muidu nii „parajusmeelne", on muutunud radikaalseks ja agressiiwseks.

Aga ta läheb weel enamgi ja püstitab nõudmise: kogu pahem tiib, kaasa arwatud ka talupoegade esindajad tulgu ära seimist! Kõik wasakopositsiooni rahwasaadikud pangu maha oma mandaadid ja sellega tõendagu, et nad ei wõta enesele mingit wastutust tegude ja sündmuste eest, selle poliitika eest, mida ajab seim, ilma et wastasrinnal wõimalust oleks temale wähemalki mõju awaldada. Witos on arwamisel, et pole mingit otstarwet wasakopositsioonil jääda seesugusesse seimi. Sinna jäädes wõiks tekkida mulje, nagu kannaks wastaorjud ka kaaswastutust kõige eest.

See mõte pole muidugi uus. Juba kohe pärast wiimaseid seimi walimisi algatati pahempoolsetes ringides küsimus, kas ei tuleks boikoteerida walitsuse blokki, sest teati, et tekkinud olukorras pole mingit wõimalust koostöötamiseks walitsuse enamusega.

Sel korral pääsis mõõdukusele see seisukoht, et kõigest hoolimata peab wastasrind wiima seimi, mis on ainuke koht, kus wõimalik wähemalt awaldada oma arwamist walitsuse poliitika ja majanduse kohta.

Tegelik elu ongi tõendanud, et koostöö walitsuse enamusega pole wõimalik, sellepärast ei saa opositsioon kreldada kaalumast Vitose ettepanekut seimi boikoteerimiseks. Millisele seisukohale tullakse, seda praegu on raske ennustada, kuid et Vitos ja ta talupojad tõsiselt kawatsewad lahkuda seimist, seda tõendab nende otsus arutada lahkumise küsimust talupoegade partei peakoosolekul. Pahempoolse opositsiooni teised parteid peawad siis hiljem ütlema, kas nad liituwad talupoegadega wõi mitte.

Kuidas ka ei kujuneks otsus, ometi ei saa salata enam tõsiasja, et Poola põllupidaja hakkab maha raputama talwenud, millesse tema wiinud walitsuse juhtide rasmaid lubadusid. See ärkamine kestab kaua. Sellepärast see kibedus talupoegade hulgas kestel, kes jõudnud arusaamisele oma wiletsuse põhjuste üle. Vitos wiipas neile tagajärgedele, mis sellel wõib olla, kui peaks katsutama talupoegade arwamist ignoreerida. Poola põllupidaja on karmi tõugu — tõwa peaga ja weel kõwema rusikaga. Kui ta kord satub roopast wälja, siis ei lähe alati korda teda kergesti taltsutada. Tema „weskikiwid", millest kõneleb Witos, wõiwad wäga põhjalikult jahwatada.

Sõrwes söödetakse räimeid sigadele.

Haugide asemel muda.

Waatamata odawale hinnale, taiwad Sõrwe kalurid hoolega räimepüügil edasi. Kaunispä küla mehed kaswad siem kaks korda öö jooksul merel, nii et hommikuks wahel tuleb mehe kohta 30.000 räimeist.

Ja et hinnad madalad, siis pole temeko jaagiga midagi peale hakata. Töö on tehtud, kuid tasujat pole kuskil.

Nii söödawad mõned räimesaagi sigadele, mis teha kui ostjaid pole.

Waatandus räimetele on haugi püük wäga kehw. Nii on mitmed Sõrwe mehed wiinud mõrrad merre, saagiks aga ainult muda mõrdades. Wahetewahel on ka mõni üksik haug mõrdast eemaldud, kuid ka see töö ei tasu. Ühte ei saa kõrte — teist saab küll, aga pole hinda.

Uus kohtu-uurija Rakweres.

Riigikohtu üldkogu laupäewasel koosolekul otsustati nimetada wanem kohtuameti kandidaat Mihkel Hurt Rakwere jaoskonna kohtu-uurijaks.

Põllumehed loosiwad jõuluks.

Eesti Põllumeeste Seltsi loterii loosimine on juba 22. dets., seega esimene loosimine jõuluks. Loterii wäljamaa eeskujul järele, kus pilet wõib wõita mitutuhat korda, on rahwa hulgas pooldaidu leidnud.

Uued posti, telefoni ja telegraafi tariifid.

Kirjakandjatele uusi ülesandeid.

Tariifides mõningaid alandusi.

Wiimasel tariifinõukogu koosolekul wõeti wastu uued posti, telefoni ja telegraafi tariifid. Telefoni kõnede alal tariif ei ole alandatud, sest see tooks suurema puudujäägi eelarwesse, küll aga alandati kõnekoha maksu kuni 10%, ühendusmaksu 4%, aparaatide ümberpaigutamise alal ja 3., 4., 5. järgu äri ning 6., 7., 8. järgu tööstusettewõtetele on tundaw alandamine, et telefoni tarwitamist tõsta neis ringkondades, sest eelnimetatud äri- ja tööstusettewõtete telefonid wabanewad kõrgendatud kõnekohamaksu alt. Tartu ja Narwa keskjaama abonendid maksid seni kõrgemat kõnekohamaksu, wõrreldes teiste linnadega, nüüd on need maksud ühtlustatud isoduatuiega Tartu ja Narwa abonentidele.

Umbkaudse arweetuse järele annab tariifide alandus 70.000 kr. puudujääki, kuid arwatakse, et alanduse tulemusest on abonentide kasw linnades, mis puudujäägi kataks.

Kõnekoha ja ühendusmaksu tasuti enne poolaasta wiisil, kuid nüüd on see wõimaldatud kuuwiisi, mis on hõlpsam tasuda. Poolaasta ettemaks jääb ainult abonendi algamisel.

Uued tariifid hakkawad maksma 1. jaanuarist 1932. a.

Posti ja telegraafi tariifid on niipalju täiendatud ja muudetud, et uue tariifi makssepanek terwes ulatuses osutus tarwilikuks.

Uues tariifis on mõningaid muudatusi, nagu: saadetiste maksu kirjakande raiooni piirkonnas alandati 5 senti postpakkidelt ja 20 senti muudelt saadetistelt; kaugusemaksu alammäär wäljaspoole laialikande raiooni 1 kroonilt 60 sendile; saadetiste kojuwiimise maksu ülemmääraks määrati 1 kr., waremalt ülemmäära polnud ja siis ei wõetud paljudel juhtudel, näit. rahasaadetisi wastu, kui nende eest tuli tasuda 5—6 kr., waid mindi ise postkontori järele.

Ringkirjaliste teadete maksu ala laiendati, mis toob uusi sissetulekuid, samuti nõudmisel määratud saadetiste maks, mis wõetakse adressaatidelt.

Edasi tuleb maksude wastuwõtt eest kodus, lisamaks. Kirjakandjad kasseerivad oma harilikul töö kõrwal telegraafi, telefoni ja raadio abonementmaksu. Kliendid, kes soowiwad, wõiwad maksud õiendada kodus ja mitmist enesest oleks lisatasu.

Tallinna linnateenijad palgawõitluses.

Peeti miiting „Töölisteaatris".

Kõrtsmikud, kinoomanikud ja majaomanikud linnawalitsuse pailasteks.

Puhkepäewal korraldasid Tallinna linnateenijad „Töölisteatris" miitingu eelseiswa palgakärpimise wastu. Rahwast tuli kokku palju.

Koosolekul waieldi, et linn laseb enesel „külge teha" miljonilisi summasid kinoomanikel ja kõrtsmikel. Sellest 300 tuh. krooniue aul linnaeelarwes. Aga kui waene inimene jääb elektriraha wõlgu ühe kuu eest, keeratakse elekter kinni! Nii on linnal möödunud aastal jäänud kätteaamata wõlgasid ühe tabeli järele 1931/32 a. aruandes 26 tuhat krooni, teise tabeli järele 348 tuhat krooni. Kui neid wõlasummasid waatleme, näeme, et 11 tuh. kr. on trahterimaksu wõlga, peaaegu teist sõmapalju lõbustusmaksu wõlga.

Kõrtsmikel ja kinoomanikel on palju aega, need muud ei teegi kui käiwad raekojas kurtmas, öeldi, see kurtmine on aidanud, et käesolewa aasta eelarwe, mis kohtu- ja siseministri poolt täitmisele lubatud ja millega kõik pidi korras olema, saamata jäänud maksuwõlgade arwel osutab suure puudujäägile.

Omawalitsusteenijate esindaja Pipar ütleb, et enamus palgateenija lukudest läheb majaomanikele. Tõsteta kinniswaramaksu, mis praegu äärmiselt madal. Üürid aga püsiwad kõrgetena.

Pesur teatab, et sotsialistlik rühm nõlikogu teisipäewalasel koosolekul, kus linnateenijate palgakärpimine tuleb otsustamisele, toetab linnateenijate palgawõitlust.

Nii on linnateenijatel oodata 10% wõrra palgawähendamist: linnawalitsus wõtab 8 proti., riik tööpuuduse wastu wõitlemise fondiks 2 proti. Ebaõiglasem on, et kõigil kawatsetakse kärpida, ka wäikepalgalistel.

Otsustati kõige kategoorilisemalt protesteerida palkade alandamise wastu. Põhipalgad jäägu puutumata. Ainult lisatasud wõiksid wast wähemad olla. Linnawalitsuse kawa põhipalkade wähendamise arwel hakata wäikest lasteabiraha maksma, ei peetud wastuwõetawaks.

Wasakpoolsete meelsusega isiku algatusel saadi hakkama ka sellise resolutsiooniga, et ollakse nõus õpetajate lisatasu kärpimisega. Kuiwõrd selline otsus taktikaliselt rumal, sellele juhtisid tähelepanu Petrow j. t.

Põllumeeste loteriil, mille loosimine 22. detsembril, wõib iga piletiga wõita 3000 korda.

Sherlok Holmes uuriga

G. H. Mostar.

Oli juba wäga hilja, aga meie istusime ikka weel meistri töötoas. Tagus wihma wastu aknaruute, torm hulgus kaminas ja lähedase katedraali kell lõi umbsel häälel kaksteist. Ja trepist kuuldusid kellegi sammud.

Ilmus kingeldades kriminaalinspektor ja ulatas meistrile taskukella. „See uur kuulub kellegile äsja manalatatule, kellest meie arwame ära tundwat ühe kaua tagaotsitud kurjategija. Tema aga keletab . . ."

„Ärge jutustage seda mulle üldse," katkestas dr. Jcard kriminaalinspektori. „Ülekuulamised ja ütlustunnistused kuuluwad wananenud kriminalistika juure ja wõiwad ainult arusaamatust tekitada. Annan weel täna öösel uuri uurima ja siis wõite juba minu käest saada täpsed teated asjaosalise puutuwa isiku minewiku ja elukommete üle."

Kriminaalametnik eemaldus auwalikult.

Dr. Jcard silmitses pisut uuri ja palus siis mul oma laboratooriumi järgneda. Tegin seda meeleldi, sest geeniuse läheduse tundmine walmistab inimesele erisugust lõbu.

Meister, kes tegi oma tööd ja nurimuse toimetas põhjaliku süstemaatilikkusega, pisut uuri kõigepealt mingi tundliku aparaadiga uurima. „Huwitaw, äärmiselt huwitaw!" lausus ta wiimaks tunni aja parast, mille mina olin weetnud peaaegu hingetus ootuses. „Kella wedru ei osuta pea mingisugusid kulumise tunnuseid, kuigi kell see terwelt kaksteistkümne aasta eest on walmistatud Lamair ja komp. wabrikus. Mees, kellele see kell kuulub, on kõiki oma toiminguid sooritanud äärmise rahulikkusega ja külmusega. Mida teie sellest järeldate, Mostar?"

„Et tal oli palju aega."

Meistri otsesuse kattus pilwitusega. „Teist tõesti ei saa kunagi kriminalisti! Mina, armas sõber, järeldan sellest, et mees oma kuritööde toimepanemisele asus külma meelerahuga ja kuurima plaanikindlusega."

„Milliste kuritööde . . .?"

„Ka see on meil warsti teada!" ütles dr. Jcard ekslamatult ja asus nurgeti kellawärgi hammasrattaid uurima. „Isäralik! Ka siin suurima sõnitmise tunnused. Pea ei mingisugused kulumiswärke kaheksümpeaastase kella juures! Siit arendan mina oma hüpoteesi edasi sellele, et see ettewaatlik roimar pidi olema ka wäljaõppinud mehaanikker. — Ütelge mulle, sõber: kas ei otsita mitte meest, kes oma wõõrasema enda konstrueeritud elektrilooliil tahtis surmata . . .?

„Tahate kinnitada, et . . .?"

„Ma ei kinnita midagi. Ma ainult uurin ja katsetan." Mister lahutas uuri ja asetas ühe osa teise järele mikroskoobi alla. Jällegi möödus tubli tund. Siis kostus tühile ja patuuülew hüüatus: „Ha!"

„Mis?"

„Watt! Leidsin watti! Heledsinise roosawärwiline ja walge watt! Ha! Mees seega oli tegew watiwabrikus — eh! . . ."

„Ühk lasutas ta uuri harwa ja hoidis seda suuremalt osalt watiga wooderdatud karbis!"

Dr. Jcard waatas mulle kaastundlikult otsa. „Aga, mu kallis! Karbis ja kolme sorti watt, kuidas . . .? Kas olete kord juba näinud mõnda kellatoosi kolmewärwilise watiwooderiga? Oi! Parem pange juba tähele — mees wõis oma ohwri watiga lämmatada!!!" Meistri silmis säras kaastundlik ja ühtlasi triumfeeriw pilk.

„Mina mõtlesin, et ta wast elektritooliga . . ."

„Lambapea! Unuste teie siis tõesti, et mehel, kes nii külmawereliselt tahtis tappa sellase armsa sugulase nagu wõõrasema, ei ole enam teisi ohwreid hinnel?"

Olin siin nõus temale järele andma.

Dr. Jcard uuris lakkamatult edasi. Mõne aja järele pistis ta mulle mingi preparaadi nina alla. „Kas teile ei lõhna midagi?

Raputasin sõnakuulelikult. „Ei."

„Aga mina! Patschouli, mu armas, Patschouli. Seega ordinaarne parfüüm. Seega oli ta ohwer poolelhi alllilmast pärit. See on seda kindlam, et leidsin ka pisut kampferit. Keda wõi mida kaitstakse kampferiga? Koikoid koide wastu! Ja mis on see siin, eh? Tükk nirgi karwa, eh? Kuidas aga wõib omada üks daam niikalli kasuka, nagu seda on nirginahkne? Järeldus, täiesti loogilik järeldus, et ta pidi olema prostitueeritud daam."

Unustasin ütlemata, et torm wahepeal ikka akna taga wäsas ja kaminas hulgus ja ma selle muusika saatel magama uinusin, ja kaua, kaua magasin.

Mu äratas lõwe kõnelus. Dr. Jcard ei näinud seda märkawat.

„Selle uuri omanik," diskeeris ta, „on omal alal rafineeritud inimene, kelle tutwusringkond peamiselt lokalidest oli pärit. Umbes aasta eest on ta tapnud daami, kes kandis kalliihinnalist nirgikasukat. Ohwri on ta lämmatanud watiga. Ka on tõenäoline tapmiskatse mingi kawalalt wäljamõeldud aparaadiga ühe lähema sugulase kallal. Elukutselt roimar on mehaanik wõi kellasepp: wõib olla on ta umbes kaheksümne aasta eest tegew olnud Lamair ja komp. kellawabrikus."

„Lamair ja komp., ja, ja!" noogutas ametnik. „Ütelge, härra doktor: kas ei ole ka teie kell samast wabrikust?"

„Jgatahes!" wastas meister imestusega, „aga kust teie seda teate . . ."

Minu uik meistri aeguinese sai sel silmapilgul wapustawa lõõgi. Tähendab, eemalt selle tõttu tegi Jcard uuri päritolu nii silmapilkselt kindlaks, kuna ta enda uur oli sama wabriku walmistatud — sellest ei olnud ta mulle sõnagi lausunud. Kuidas wõis aga kriminaalametnik seda teada . . .

Ametniku järsuw käewiibe ei laiknud mul esitada ühtki küsimust. „Ja nüüd, armas härra doktor, laske mul jutustada, mida meie selle uuri omanikust usume teadwat. Oleme kindlaks teinud, et ta sageli kannatas rahapuuduse ja seetõttu tihti oli sunnitud kella kui oma ainsat wäärtuslikku eset pantima. Aastate wiisi ajus see riistapuu pandimajades, kord heledinisise, kord roosawärwilise wõi walgeõje watti pakitud, kuna läheduses leidusid patschouliga koide wastu sisepuistatud kasukad. Kuna pandimaja omanikul kombeks ei ole panditud uure üles keerata, ei jaanud kellawärk suigi palju kuluda. Alles lühikse aja eest sai selle kella omanik ühe leintise läbi rohkmail määral raha ja wõis siis ka kella wälja lunastada. Tja, hm. Milliste andmete järele meie nüüd peaksime toimima: teie wõi meie omade põhjal, härra doktor . . .?"

Dr. Jcard oli silmnähtawalt kahwatanud, kuid ta lausus weendummusega ja kokkuwalt: „Minu andmete põhjal loomulikult!"

„Sel juhtumil", naeratas ametnik wiisakalt, sel juhtumil peaksin ma teid wangistama, härra dr. Jcard. Sest see on — teie uur! Eile, kui teie meile demonstreerisite oma põkusi, unustasite hajameelsusest oma kella maha. Kui tahate jääda selle juure, et olete watiga lämmatanud ühe daami . . ."

Dr. Jcard haaras ühe kõrge tühjusese wiskitaskuse, sirutas selle käe kaitsewalt wälja — ja langes minestusse . . .

Õpetajate wastuwäited.

Tallinna õpetajate palku tahetakse kärpida kahelt poolt korraga. — Märgukiri linnawalitsusele ja wolikogule.

Tallinna linnawalitsus kawatseb esitada linnawolikogule ettepanekuga — kustutada õpetajaile seni makstawad lisatasud. Lisatasude all on mõeldud 5% line palgalisa, 13. kuupalk ja õpetajaile makstaw tasu kirjatööde parandamise eest (wiimane makstakse algkoolis 5. ja 6. klassi emakeele, keskkoolis — emakeele, matemaatika ja wõõrkeele õpetajaile).

Tallinna Õpetajate seltsi juhatus, tugedes seltsi peakoosoleku otsusele, on nüüd pöördunud linnawalitsuse ja linnawolikogu poole palwega õpetajate lisatasude asjus wõtta arwesse järgmised asjaolud:

Riigikogu poolt 1928. a. wastu wõetud seadus, mille järgi omawalitsused pidid õpetajaile andma prii korteri wõi korteriraha. Kuna linnad, eriti Tallinn, ei oleks suutnud seda kohustust täita, siis pöördus linnade liit walitsuse poole palwega seaduse muutmiseks, wis ka teostati sel mõttel, et linnad wabastati korteriandmise kohustusest.

Õpetajate palgaseaduse seletuskirjas 1928. a. haridus- ja sotsiaalministeerium juhtis tähelepanu asjaolule, et kuna edaspidi riik tasub 80% õpetajate palkadest senise 50% asemel, siis omawalitsustel wabanewad summad, mis tuleksid kasutada õpetajate palgaolude parandamiseks.

Tallinna linnawolikogu otsustas 23. mail 1928. a. lisatasude maksmise, mis oli otsekui kompensatsiooniks seaduse muutmisega kaotatud korteriraha eest.

1. st aprillist 1929. a. tõsteti linnateenijate palku 15% wõrra, peale selle maksti neile 13. kuupalk. Õpetajaile ei leitud wõimalikuks seetõttu ega ka paraspoole palgalisa enam anda, ja nõnda jäi õpetaja palk umbes 10% endisest ühtlasest tasemest alla. Ka linnateenijate teenistuswanuse tasu, mis on 5–15% palgast, tõstab tunduwalt nende palganormi.

1929. a. jõulukс maksti linnateenijaile ½ kuupalka ning 1930. a. jõulukс ½ kuupalka ja perekonnaliikmetele iga lapse peale 10 krooni. Õpetajad neid lisatasusid ei saanud.

Krotiabi korralduses, alates 1931. aastast, on õpetajate tööaeg tõstetud riigiteenijate normi järgi, mis paneb tarwitaja peale kuni 75% kulusid, kuna linnateenijad maksawad endistel 20%.

Tuleb arwestada weel asjaolugа, et õpetajate palku on juba tunduwalt kärbitud:

1) palkade wähendamise seadusega kõigil õpetajail 1-st jaanuarist 1932. a. wähendati palku 2–8%;

2) linnawolikogu otsustas koolitubataiate ametikorter arwata tasu alla, mis wähendab palka kuni 10%;

3) pensioni heals arwatakse palgast maha 2%.

Neist andmeist nähtub, et õpetajate palgad on juba tunduwalt wähenenud ja kui nüüd linnawolikogu neid weel otsustab wähendada, siis õpetajad satuksid wõrreldes teiste linnateenijatega palju halwemasse olukorda.

Tallinna Õpetajate seltsi peakoosolek 30. sept. s. a. leidis, et palkade kärpimine osutub raskeks löögiks Tallinna õpetajaskonnale nii aineliselt kui ka moraaliselt, sest tundub raskena, et õpetajate palku wähendab ühelt poolt riik ja teiselt poolt linn. Sellega wähendatakse Tallinna õpetajate palka kahelt poolt korraga.

Tallinna Õpetajate seltsi juhatus palub linnawalitsust ja linnawolikogu liikmeid palkade rewideerimise puhul wõtta arwesse eestoodud asjaolud ja õpetajate lisatasud jätta endiseks.

Briti walitsus ennustab katastroofi.

Detsembrimaks arwatagu mahamaksuks.

Ameerika nõuab maksmist tingimusteta!

London, 11. dets. Briti walitsuse kolmas noot Ühendriikide walitsusele awaldati täna õhtul. Briti walitsus seletab, et paraku Ühendriikide noodi põhjalikku uurimist tema ei näe mingit põhjust muuta eelmises Briti noodis awaldatud arwamust. Briti walitsus jääb weendumusele, et ainult wõlamaksu edasilükkamisega oleks suudetud ülekande raskusi ära hoida. Ta kahetseb, et Ühendriikide walitsus ei pea wõimalikuks soowitada kongressile seda lahendusviisi. Briti walitsus teatab, et ta kawatseb tasuda 15. detsembri wõlamaksu, kuid kordab ühtlasi, et walitsuswaheliste maksmiste süsteemi sõjawõlgade asjus, nagu see oli tarwitusel enne Hooveri 20. juuni algatust, ei saa uuesti maksma panna, ilma kataskroofi esile kutsumata. Briti walitsuse arwamine on, et 15. detsembri maksmist ei tule pidada kokkuleppes ettenähtud aastamaksude uuesti algamiseks. Briti walitsus paneb ette pidada 15. detsembri maks wõlasumma wähendamise maksuks, mida tuleb arwestada lõpliku kokkuleppe sõlmimisel. Briti walitsus tahab tasuda 15. detsembri wõlamaksu kullas, sest niisugune maksmiswiis on praeguses olukorras kõige wähem kahjulik. On ilmne, et see talitusviis on erakordne ja ebanormaalne. Seepärast Briti walitsus peab toonitama Ühendriikide walitsusele, et on wäga tähtis alata wiiwitamata mõttewahetust, nii et woidaks läbirääkimised lõpule wiia enne 15. juunit 1933 ja seega ära hoida walitsuswaheliste kokkulepete üldise kokkuwarisemise hädaohu.

Washington, 11. dets. Riigisekretär Stimson ja warasekretär Mills on walmistamas wastust Briti noodile. Wastus saadetakse lobe ära.

Washington, 12. dets. Ühendriikide wastusest Briti kolmandale noodile ilmneb, et Inglismaa peab tasuma 15. detsembri wõlamaksu tingimusteta. Wastus on wiisakas, kuid sisu kategooriline. Seletatakse, et Ühendriikide warawaet wõib Briti walitsuselt wõlamaksu wastu wõtta ainult wõlakorralduse üldkokkuleppe alusel. See tähendab seda, et Ühendriikide walitsus ei saa wastu wõtta Briti seisukoppes ette nähtud, ja mille järgi see maks tuleb pidada wõlasumma wähendamise maksuks, mida tuleb arwestada mingi lõpliku kokkuleppe sõlmimisel. Ühendriikide walitsusel ei ole wõimu muuta makswaid wõlakokkuleppeid. Samuti tema ei saa wastu wõtta iseseisvaid ettepanekuid tulewiku kohta, ütleb Stimson oma noodis.

Washington, 12. detsembril. Stimson oma wastuses ütleb, et tema tunneb rahuldusega, et Briti walitsus tahab tasuda 15. detsembri wõlamaksu. Kuid Stimson toonitab, et see maksmine peab sündima kooskõlas üldkokkuleppega, mida wõib muuta ainult kongress. Walitsusel ei olewat mingit wõimu makswate kokkulepete muutmiseks. Seda mööda makstaw summa peab minema mitte ainult wõlasumma wähendamiseks, waid ka protsentide tasumiseks. Stimson seodab, et Briti walitsus tasub selle maksu ainult üldkokkuleppe tingimuste kohaselt, kuigi Inglismaa teatab ettepanekust, mida ta waraste soowib teha kogu küsimuse uuestikaalumiseks. Lõpuks Stimson toonitab weel kord seda suurt tähtsust, mida Ühendriikide walitsus ja rahwas annawad maailma wõlakorraldustokkuleppe jõuspidamisele. Niisugune poliitika wõimaldawat rohkem wäljawaated kogu küsimuse uuesti kaalumisele wõtmiseks. Stimson ei pea soowitawaks astuda samme, mis, teltades arusaamatust, wõiksid raskusi ainult suurendada.

Kongressi mõjukad liikmed nimetawad Stimsoni wastust üldiselt heaks. Borah ütleb, et Stimson ei oleks wõinud muuta maksutingimusi. Smoot seletab, et maksmine peab sündima kooskõlas kokkuleppe tingimustega. Esinduskoja demokraatide juht Rainey ütleb: „See, mida Inglismaa ette paneb, ei ole wastuwõetaw. Kui meie niisuguse ettepaneku wastu wõtaksime, siis meie sellega kohustaksime muutma makswat wõlakorralduse kokkulepet. Kongress sellega nõus ei ole."

Wiis korraldust teedeministrilt.

Ametnike erateenistus ja ärietteewõtted uurimisele. Töötasu ei tohi wähendada ega tööaega pikendada. Kaubalaewade meesk. palga alammäärad maksma.

Teedeminister A. Johanson tegi eile korralduse, et ministeeriumi ametnikele erateenistuse pidamiseks, samuti isikliku ärietteewõtte awamiseks wõi selle pidamiseks, kas isiklikult, perekonnaliikmena wõi wolituse põhjal, selleks ministrile ettekannet tegemata mitte luba ei antaks riigiteenistuse seaduse § 35 põhjal. Neindeit, kelledele warem selleks lubasid juba antud, nõudis minister endale 20. detsembriks ministrile esitamist.

Teise korraldusega keelas teedeminister ministeeriumile alluwaid asutusi töötasu wähendamise ja tööaja pikendamise ilma ministri loata.

Edasi tehti ministeeriumi maanteede- ja ehitusosakonnale korraldus selle kohta, kuidas otstarbekohasemalt kindlustada omnibuse- ja autoreisijaid, samuti kuidas õnnetusi reisijatega ära hoida.

Neljanda korraldusega andis teedeminister meeteede walitsusele kaaluda kaubalaewade teekonna meeskondade töötasu alammäärade kindlaksmääramise küsimuse, ning nõudis sellekohase ettepaneku esitamist ministeeriumile.

Samuti keelas minister ületundide tegemise riigi sadama- ja raudteetehastes.

Saksamaa läheb desarmeerimiskonwerentsile.

Kokkulepe üheõigusluse küsimuses saawutati. Optimismiks pole weel küllaldaselt põhjust.

Genf, 11. dets. Saksamaa üheõigusluse asjus saawutati Genfis kokkulepe, mis wõimaldab Saksamaale uuesti osa wõtta desarmeerimiskonwerentsi töödest. Tekst, mis wiie suurriigi esindajate poolt wastu wõeti, kõlab järgmiselt: 1) Briti, Prantsuse ja Itaalia walitsused on seletanud, et üheks põhimõtteks, mis juhib desarmeerimiskonwerentsi töid, on üheõigusluse andmine Saksamaale ja teistele desarmeeritud riikidele süsteemis, mis näeb ette julgeoleku kõigile riikidele, ja et see põhimõte peab mahutatama konwentsiooni, mis sisaldab desarmeerimiskonwerentsi otsuseid. See deklaratsioon tähendab, et sõlmitawasse desarmeerimiskonwentsiooni wõetakse wastawad kitsendused kõigi riikide kohta. On selge, et selle üheõigusluse teostamise wiisid peawad arutusele tulema konwerentsil. 2) Selle deklaratsiooni alusel Saksamaa awaldas walmisolekut tagasi tulla desarmeerimiskonwerentsile. 3) Briti, Prantsuse, Saksa ja Itaalia walitsused on walmis ühinema pühaliku kinnitusega, mida annawad kõik Euroopa riigid, et nemad mingis olukorras ei püüa jõuga lahendada mingisuguseid praegused ega tulewasi konflikte allakirjutajate riikide wahel. See ei pea takistama julgeolekuküsimuse põhjalikumat arutamist. 4) Ühendriikide, Briti, Prantsuse, Saksa ja Itaalia walitsused seletawad, et nemad on walmis konwerentsil koos töötama teiste riikidega, kes seal esindatud, et ilma wiiwituseta wälja töötada konwentsioon, millega relwastust oluliselt wähendatakse ja piiratakse, milline konwentsioon tulewikus peab tulema rewideerimisele relwastuste edasise wähendamise mõttes."

Berliin, 11. detsembril. Teade kokkuleppe saawutamisest Genfis wõeti siin suure rahuldusega wastu. Ent poliitilistes ringkondades hoiatatakse liiga suure optimismi eest, seletades, et see on ainult algus. Tulewat ära oodata, kas desarmeerimiskonwerents ka tõe edu saawutab.

Parlamendiringkondades Genfi kokkulepe peetakse tähtsaks eduks Schleicheri kabinetile, kes, olles sunnud ära hoida kohtupoorte riigipäewaga, Genfi kokkuleppe tõttu saab kõrest weel tugewamaks.

E. T. Keskliidu märgukiri walitsusele

Tööliseesindajad elukallidusе wastu wõitlemise komiteesse ja dekreetide arutamisele.

Mõni päew tagasi läbistas ajakirjandust teade, et walitsuse poolt wälja antawate dekreetide arutamisest wõimaldatakse osawõttu kaub.-tööstuskoja, põllutöökoja ja ühistegeliste pankade esindajail. Wäärastustaratawal wiisil olid aga kõrwale jäetud tööliсühingute keskliidu esindajad.

Samuti oli toimitud ka elukalliduse wastu wõitlemise komitee koosseisu määramisel. Peale ülalloetletute kuuluwad selle komitee koosseisu weel rewisjoniliidu ja börsikomitee esindajad, kuid tööliсühingute keskliidu esindajad olid ka siin kõrwale jäetud.

Laupäewal esitas tööliсühingute keskliit selles asjas walitsusele märgukirja ja eile käis keskliidu esimees A. Gilman sama küsimuse pärast une majandusministri Jürmani jutul. Minister teatas, et tööliсühingute keskliidu esindajaile dekreetide arutamisest ja elukalliduse komisjoni koosseisust osawõtu wõimaldamine on walitsuse ringkonnas uuesti olnud kõne all: walitsus on oma seisukohti rewideerinud ja otsustanud keskliidu soowidele wastu tulla.

Wõimlemisrühmade Tallinna ringkonna liikmetele.

ESTP wõimlemisrühmade Tallinna ringkonna juhatus teatab, et alates 13. dets. s. a. igal teisipäewal kell 7 õhtul peetakse järjekindlalt laulupharjutusi rühmade liikmetele. Osawõtmine harjutustest kõigil liikmetel sunduslik.

Käesolewaga teatan, et ESTP wõimlemisrühmade Tallinna ringk. juhatuse koosolek kesknädalal, 14. dets., jääb pidamata. Järgmine juhatuse koosolek on neljap., 15. dets. s. a. kell 7 õhtul.

ESTP wõimlemisrühmade Tallinna ringkonna juht.

ESTP Tallinna ühingu peakoosolek.

? detsembril pidas ESTP Tallinna ühing peakoosolekut, kus toimus saadikute walimine partei 7. kongressile, mis peetakse Tallinnas 28. ja 29. detsembril. Ühingusse wõetti wastu 183 uut liiget. Kongressile waliti saadikuteks häälte järjekorras: A. Mutt, A. Piirson, H. Johak, O. Nuus, H. Silberg, O. Pärn, A. Brenner, J. Rabanit, E. Sulbi, G. Tuiman, A. Gustawson ja J. Mikkelson. Saadikute kandidaatideks jäid J. Weeberman, A. Tuly, J. Hiigh, H. Kutti ja W. Riidu.

Referaat majanduspoliitilise seisukorra kohta jäi ajapuudusel järgmiseks pühapäewaks, 18. detsembriks, millal peakoosolek jätkub kell 12 p.

„Kawes" wallandati 73 töölist.

Wastu jõulusid leiwast lahti. — Maitseainete tööstused kurdawad wälistellimiste puuduse üle.

„Kawe" šokolaadi- ja kompwekiwabrikus on jällegi aset leidnud uus wallandamine. Seda puhku on leiwast lahti öeldud 73 töölist. Wallandamise kord on tööliste seas tekitanud rohkesti nurinat ning on oodata rohkeid kaebusi töölaitse ainutusele.

Tööliste lahtilaskmise põhjusena toob „Kawe" ette järsekindla wälistellimiste kahanemise. Ka kodumaiste äride ja kaubatarwitajate tellimised olla tugewasti wähenenud, kuigi praegu seisnud uste ees ja harilikult kombe järele tuleks oodata elewust maitseainete ostudes.

Kriisi ja wälistellimiste kokkukuiwamise üle kurdawad peale „Kawe" ka mitmed teised maitseainete tööstused. Oeldakse, et konjunktuuri mitteparanemise puhul peale jõulut olewat paratamatud suuremad tööliste wallandamised.

Pussitamine kõrtsi uksel.

Pühapäewa õhtul leiti Tallinnas restoraani „Hirodroomi" ukse eest lihunik Johannes Serriwart, elukardetawalt raske haawaga kõhus. Haawatu toimetati eraisikute poolt Greifenbaageni haigemajja. Kes teda haawanud, selle kohta Serrwart seletust ei tea anda. Esialgul kahtlustatakse Serrwarti haawamises teist lihunikku Johannes Kaarmanni, kes Siga ühel ajal kõrtsis oli wiibinud.

Linnateenijate palkade alandamise küsimus

tuleb otsustamisele Tallinna wolikogus kesknädalal, 14. skp. õhtul. Päewakorras on weel haiaabitööde krediidi määramine, finantswarade kulude osa alandamine 3 protsendi suuruses j. m.

Tööpuuduse komitee tuleb kokku.

Pikema wahеaja järele tuleb tööpuuduse wastu wõitlemise komitee lähemal ajal kokku. Päewakord on koostatud järgmiselt: 1. tööaja lühendamine riiklikus ja erakutsetes, 2. rahwaülikoolide tui intelligent töötuile tööpuretsemise wahend, 3. tööpuuduse wastu kindlustamise küsimus, 4. abinõude leidmine praeguse teraswa tööpuuduse wastu wõitlemiseks, 5. komitee poolt algatatud küsimused.

Soome maapäew saadetakse laiali?

Helsingi, 12. detsembril. „Uusi Suomi" teatab, et senine kohtuminister Kivimäki tegi eile päewa kestes jõupingutusi uue koalitsioonwalitsuse loomiseks edurakonna, maaliidu ja pahempoolse Rootsi rühma esindajaiii. Leht arwab, et Kiwimäel waewalt korda läheb niisugust koalitsiooni luua, sest maaliit on niisuguse kombinatsiooni wastu. Üldse peremõselised erakonnad ei soowiwat koalitsiooni jätkatoodud koos seisust. Lõpuks leht arwab, et kui Kiwimäe katse nurjub, siis parlament wististi saadetakse laiali.

Direktor Kukk ja ametnikkude wanusetasu.

Meid palutakse teatada, et maksudewalitsuse direktor Kukk pole kuidagi wõtnud osa ametnikkude wanusetasu kautamise kawatsuse algatamiseks, nagu seda wõis eksilikult arusaada meie eelmisest juhtkirjast, samuti ka mitte suurema osa walituste seaduse põhjal kaswawate maksumääruste wäljatöötamisest.

Mees 10 paari püksitrakсidega.

Jäägala-Jõesuu piiriwalwurite poolt tabati Soomest tulnud Alfred Laiger, kellel riiete alla oli ära peidetud 10 paari salaja sisse toodud püksitrakse.

„Ühisabi" korjanduse tulemus.

Annetust saadi tänawu wähem, kuid selle eest hinnalisemaid.

[illegible] dr. H. Leesment [illegible] ... wähem, [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... kell 10. [illegible]

[illegible] Pakkide sisud olid [illegible] ... raamatud jne. Eesti [illegible] ... mida pakkide pealkirjad tähendawad, nagu „beale warsleitele" jne.

[illegible] ... üle 50 kroon, [illegible]

Linnateenijate haigekassa wabanes hädaabitööliste arstimisest.

[illegible]

[illegible] ... haigekassa [illegible]

Kino „Ars'is"

[illegible] film „Tema [illegible]" on [illegible] ... Muidu [illegible] ... „Mööda teed" [illegible] ... Wali fond, Sahaara liiwatormid ja araablaste [illegible] ... ei [illegible].

[illegible]

Kirjanduslik kohus Koidula ja Michelsoni üle.

Laupäewa õhtul 17. detsembril [illegible] „Estonia" kontserdisaalis Hella Wuolijoki-Murrik [illegible] „Koidula" alusel kirjanduslik kohus Lydia Koidula ja dr. Michelsoni [illegible] arutamiseks. Kuna nimed, [illegible] ajakirjanduses ja seltskonnas [illegible] ja [illegible] wõiw „kohtuistungile" publikul [illegible] wäga [illegible] osawõttu.

Asjaarutamisest wõtawad osa kohtunikkudena: pr. M. Reisik ja diplomeeritud E. Anderson, R. Metslow, P. Runbel, A. Telter ja F. Wellner kohtu sekretärina; kirjanikajakirjanik Pedro Krusten, Koidulana Erna Willmer, wiimase wolinikkudena proua Helmi Jansen ja H. Kaber; dr. Michelsonina (Koidula abikaasa) Tegmo Lepp, Michelsoni wolinikuna: R. Kangro-Pool. Eksperdina on kutsutud dr. E. Kirschenberg, tunnistajana „Koidula" autor pr. Hella Wuolijoki. Algus kell 8 õhtul. Pääsetähed 1.50—50 s., õpilastele à 35 s.

„Estoonia" teaater.

Teisipäewal „Kuradiratsur".

„Kuradiratsuri" senised kuus etendust on kõik möödunud harukordselt täie all, mis muu seas kõige ilmekamalt walgendub selles, et [illegible] ... publikut on pidanud ruumi puudusel tagasi minema. Teisipäewa etendusel jälle harilikud hinnad.

Neljapäewal Artur Adsoni „Kuduskuninganna" alandatud hindadega.

Lapsewägistajale 12 a. sunnitööd.

Naesmees, kes wägistas neli naist.

Tallinna-Haapsalu rahukogu arutas laupäewal kinniste uste taga Oskar-Aleksander Wan'i wägistamisprotsessi. Naesmees A. Wan, kes pidas üle 20 aasta wana, on teinud möödunud aastal kolm wägistamist ja ühe wägistamisekatse. Kõik need sündisid W. ... Harku, Nõmme linna ja Kadaka küla piirkondade metsades.

Suurim karistus, 12 a. sunnitööd mõisteti W. alealise lapse wägistamise pärast. Teistes protsessides ulatus karistusewõrm 5 a. wangimajast kuni 6 a. sunnitööni. Rohkemat wõttis oma süü kõigis süüdistustes. Ta jäägis kohtupidamist rahulikult kuni kuulutati 12 a. sunnitööd. [illegible]

Krulli wasesepa surm weduri all.

Eile hommikul kell ½7 jäi Tallinna Balti jaamas weduri alla ja sai silmapilkselt surma 71-aastane Krulli wabriku tööline Otto R o s t e r.

Surmasaanu, kes Krulli wabrikus töötas wasesepana, elas Nõmmel, Harku tän. 26. Hommikul oli ta linna sõitnud, et harilikus korras töökohta rutata. Jaama jõudnud, tahtis ta otseteed üle raudteeliinide Kopli tänawale minna, kuid ei pannud selle juures tähele depoohoonest wälja sõitwat wedurit, kuigi see andis wilet. Seljatagant lähenew wedur andis Rosterile pähe tõuke, millest purunes pealuu. Kui wedur peatati, leiti wana tööline surnult roopapaari kõrwal.

Rosteri poeg, kes isaga koos tööle oli sõitnud, ütles isa olnud nõrga kuulmisega. Sellest siis õnnetus tuligi.

Draamastuudio teaater.

Draamastuudio teater ringreisil A. Tammani romaani järele Andres Särewi dramatiseering „Widriku parun"-iga. Rahwatükk 3 waat. „Widriku parun"-is kiitab autor märtimisewaatesemat ajajärku Eesti talupoja elust. Tegewus areneb siin enne ilmasõda, aastal, mil Eesti maamees oli pärisorjusmentaliteta jõudnud juba nii palju kasuda, et üksikud julgemad katseid tegid parunitelt mõisaid omandada ja ise mõisnikeks hakata. Ei wõimud aga näha parunid, et endine orjarahwas oma wisaduse töö ja waewaga ähwardab nende rühkida nende wõimu-tele. Takistuseks püüti teha igal juhul.

Tükk on lawale toodud P. Seppa juhatusel. Dekoratsioonid B. Rosenwaldilt.

„Widriku parun" järgmised etendused annatakse: T. 13. dets. Kaareperes, 15. dets. — Waimastweres, ... Rakes, Simunas, Wäike-Maarjas, Tapal. Trupp sõidab Tallinna tulewa teisipäewa hommikul.

Töölisteaater.

„Waese mehe uhtall" wiimast korda

enne pühi läheb teisipäewal, 13. dets. Kuigi tükk läheb nüüd juba 21. korda, ei näi publiku hawi selle tujukuse komöödia wastu weel jahtuwat ja etendused lähewad ikka wäljamüüdud saalidele.

Tung „Möirga, Hiina!" etendusele

oli pühapäewal nii suur, et juba 2 tundi enne etenduse algust olid pääsmed müüdud ja rohkem kui teine saalitäis publikut pidi ruumipuudusel tagasi minema. „Möirga, Hiina!" etendub jälle kesknädalal, 14. dets. ja publikul palutakse wõimalikult kasutada seda etendust, sest tesku on olnud seni weel ainukene päew, mil [illegible] Töölisteaatri etendusele pääsmeid omada.

Wastutaw toimetaja J. Sigs.
Wäljaandja Kirjast. „Rahwa Sõna".
Kirjast. o.-ü. „Täht" trükk, Tallinn.

TÖÖLISTEAATER

Teisipäeval, 13. detsembril
21. korda
E. Haridusliidu näidendite võistlusel kõrgeima auhinnaga kroonitud
„Vaese mehe uhtall"
A. Mälgu komöödia 4 vaat.

Kesknädalal, 14. detsembril
„Möirga, Hiina!"
Teaterreportaaž muusikaga sündmusist Hiinas 9 lülis.
Autor: S. Tretjakov. Lavastus: **A. Särev.** Vokaalsolist: **Olga Mikk-Krull.** (sopran).

Algus kell 8 õhtul.
Pääsmed 90—20 sendini.
Kassa avatud 3 tundi enne etenduse algust.

Eelteade.
Pühapäeval, 15. detsembril
Hilda Gleeseri
mälestusõhtu.

Estonia teater

Teisipäeval, 13. detsembril
kell ½8 õhtul
7. korda
alandatud hindadega
„KURADIRATSUR"
E. Kalmani operett 3 vaat.
Pääsetähed: Kr. 1.75—20 s.

Esmaspäeval, 12 detsembril
kell ½8 õhtul
9. korda
alandatud hindadega
„Iluduskuninganna"
A. Adsoni komöödia 3 v.
Pääset. Kr. 1.— kuni 10 s.

Tähtis igale tööliskirjanduse sõbrale!

Tööliste Kirjastuse-Ühisuse kirjastusel ilmunud:
ZEHT HÖGLUND'I
Sotsialismi ajalugu peajoontes
Lühike ja selge sotsialistlikkude ideede ja klassivõitluse ajalugu.
Sisu: Platoni ideaalriik. Algkristlik kommunism. Kommunism keskajal. Reformatsiooniaegsed demokraatlikud liikumised. Thomas More'i „Utoopia". Utopistlik sotsialism. Kaasaegne sotsialism. Rahvusvahel. sotsialistlik liikumine. Väljavaateid.
88 lehekülge. Hind 60 senti. Saadaval paremates raamatukauplustes.
Pealadu: Tallinnas, W. Pärnu mnt. 31.
Tööliste Kirjastuse Ühisus.

Ilmus müügile kuulsa Inglise kirjaniku
Percival Ch. Vreni
* *
„Kolm venda"

Romaan „Kolm venda" kuulub kuulsa kirjaniku parimate tööde hulka. Romaan rullub salapärase kangana ning köidab lugejaid teemant „Sinise vee" kadumine ja varguses kahtlustatavate „Kolme venna" seikluseid ning kannatused „Võõraste leegioonis" Aafrika liiva lagendikkudel.
Hind ainult 50 senti.
Pealadu: **Kü. „RAHVA SÕNA", Tallinnas, V. Pärnu 31.**
Raamat on müügil kõikides raamatukauplustes, raudtee raamatukappides ja ajalehe müügikohtades.
Kes ärasaadab pealaole raamatu hinna rahas ehk postmarkides, neile saadetakse raamat koju kätte.

„RAHVA SÕNA" tellimiste vastuvõtjad
Virumaal:
Ajakirjanduse kontor „Pressa" — Narvas.
J. Kello — Viru-Jakobi, Kulina.
F. Kauks — Kohtla-Järvel.
G. Kriegsknecht — Salla
J. Kuusik — Narva, Vaivara t. 31—1.
R. Lepik — Jõhvi alevival.
E. Lätte — Rakvere, Pikk t. 1.
J. Metsatalu — Narva linnaval.
J. Paukson — Sillamäe.
V. Pudel — Kohtla-Järve.
R. Pääro — Oru, Konju.
I. Rikken — Rakvere.
J. Roosipuu — Narva raamatukpl.
R. Räbin — Oru, Konju.
K. Teetlok — Oru, Konju
A. Tingas — Võsu, Palmse wallam.
M. Treilmann — Jõhvi, Rakvere 1.
J. Videvik — Narva jaama raamatukp.
K. Videvik — Rakvere jaama raamatukp.
K. Vitsut — Narva-Jõesuu.

TEATER
Draamastuudio teatri ringreis
A. Tammanni rom. järele
A. Särevi dramatiseering
„VIDRIKU PARUN"
Rahvatükk 3 vaat.
Näitejuht: Paul Sepp.
Dekorats.: B. Rosenvald.
Teisip., 13. dets. Kaareperes.
N., 15. dets. Vaimastveres.
Reedel, 16. dets. Rakel.
Laup., 17. dets. Simunas.
P., 18. dets. Väike-Maarjas.
Esmasp., 19. dets. Tapal.
Etenduste algus kell 8 õht.

Draamastuudio teatri ringreis
Hugo Raudsepa kom. 3 v.
Vedelvorst
Näitejuht: Ed. Türk.
Dekoratsioonid: J. Karell.
T., 13. dets. Lääne-Nigulas.
Kolmap., 14. dets. Piirsalus
Neljap., 15. dets. Lihulas.
Reedel, 16. dets. Hanilas.
Laup., 17. dets. Vigalas.
Etenduste algus kl. 8 õhtul.

Lugege „Rahva Sõna"

Maailmasõda seisab pildis teie ees, kui lööte lahti raamatu
Ei iial sõda!
Kuni 60 pilti. Hind 60 s.
„Kui õudsed ongi need pildid: tõelisus on veel palju õudsem, sest teie ei kuule pimastate hoigeid, teie ei tunne sõjaohvrite kodust häda, nende perekondade viletsust ja kurba kukkumist, kelle toitjad vaatavad teile vastu siin õudses pildis."
Tellige
„Rahva Sõna" talituses
Hinna ettesaatmisel saadetakse raamat koju kätte.

Töölisühingud ja organisatsioonid valmistavad talve hooaja tegevuseks. Võimsalt kõlagu töölislaulud igal koosolekul.
Tellige
Tööliste laulik
28 laulu, hind 15 senti.
„Rahva Sõna" talituselt.
Raha ettesaates, saadetakse laulik koju kätte.

Kuulutage „Rahwa Sõna's"

Antsla raudteejaamas „Rahwa Sõna" müügil juba kell ½8 hommikul.